

Tor Bergeron

Wendela Hebbes berömda barnbarnsbarn

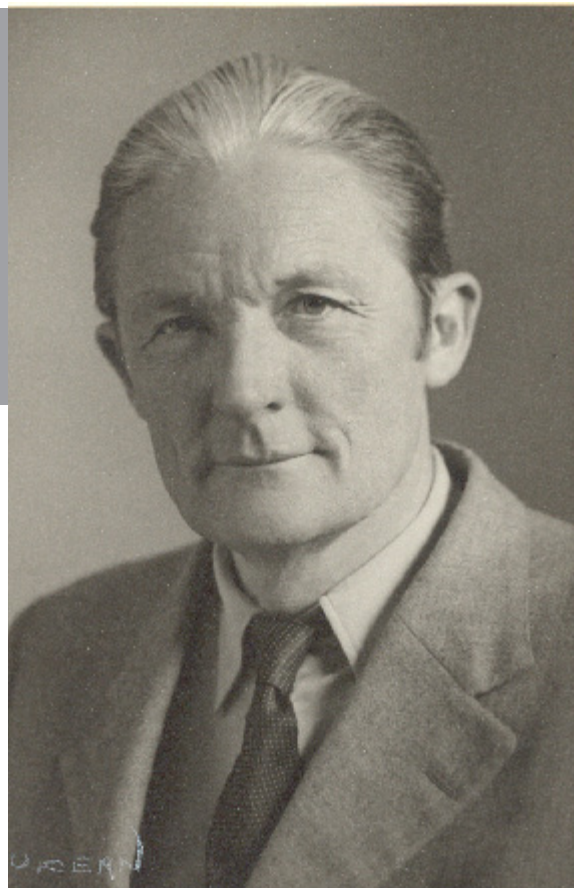
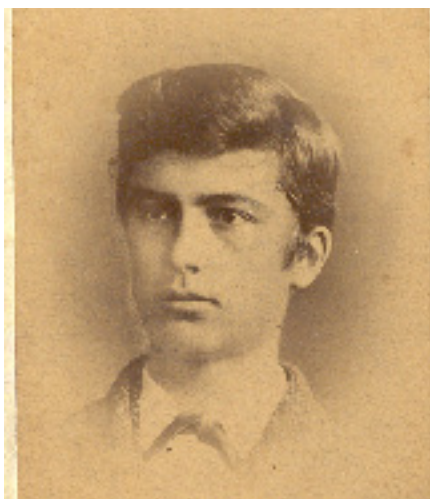
AV PER ERIC MATTSSON

S om de flesta känner till fick Wendela Hebbe en son med Aftonbladets ägare Lars Johan Hierta 1852. Färre vet att historien upprepades nio år senare för Wendelas 26-åriga dotter Thecla. Då födde hon i Paris hos familjen Bergéron en son som fick namnet Armand. Fadern var Aftonbladets dåvarande ägare August Sohlman, elva år äldre än Thecla och flerbarnsfar. Thecla dog i tuberkulos strax därefter. Sohlman ville, i varje fall inte till en början, kännas vid sitt snedsprång och Armand bodde sin första år hos familjen Bergéron och fick dennas efternamn. Armand blev frimärkshandlare i Frankrike, gifte sig med sångerskan och musiklejaren Hilda Stawe och fick sonen Tor 1891. Armand dog redan 1898. På sin dödsbädd fick han reda på att han var halvbror med sin bästa vän Harald Sohlman. När Wendela Hebbe dog 1899 fanns i hennes testamente ett legat på 10.000:- till Tors utbildning. "This money was indeed well spent" skriver professor Gösta H Liljequist i sin biografiska artikel om Tor Bergeron i minnesskriften *Weather and Weather Maps* (Bergeron Memorial Volume, Birkhäuser Basel, 1980).

T or fick sin skolutbildning på Lundsberg nära Filipstad. Här fick han sitt första meteorologiska uppdrag att läsa av barometern varje dag i en månad. Genom sin mors vän, meteorologen och polarforskaren Nils Ekholm, stimulerades in-

tresset och efter universitetsexamen i Uppsala blev han anställd som meteorolog-assistent vid SMHI i Stockholm 1919. Strax därefter rekryterades han till Bergen i Norge där den kände Vilhelm Bjerknes samlade ett antal entusiastiska unga forskare med uppgift att utveckla nya metoder för väderleksförutsägelser. De byggde på ett nät av observationsplatser och på medarbetarnas rön om egenskaperna och rörelserna hos de sk fronterna i lufthavet. Det blev alltmer uppenbart att dessa bildningar i lufthavet var "bärare" av vädret i långt högre grad än de kontinuerliga tryck- och temperaturfall som man tidigare förlitat sig på vid förutsägelser.

T or Bergeron (han tog bort accenten ur namnet) gjorde flera uppmärksammade upptäckter och blev internationellt känd. 1928 kom den sovjetiska isbrytaren Krassin

till Bergen. Den var på hemresa från ett uppmärksammat räddningsuppdrag. Med ombord fanns chefen för väderlekstjänsten i Leningrad. Han blev mäkta imponerad av Bergenskolan och lyckades vid hemkomsten förmå myndigheterna att bjuda in Tor Bergeron att reformera det sovjetiska väderlekssystemet. Så kom Tor Bergeron vid två tillfällen till Moskva mellan 1930 och 1932. Den enda som kunde översätta Bergerons tyska till ryska var den unga karriterskan Vera Romanovskaja på väderlekstjänsten i Moskva. Hon blev en ständig följeslagare och det blev giftermål. Vera följde, tillsammans med sin son Nikolaj från

Armand Bergéron,

far till Tor Bergeron, tillbringade sin barndoms somrar hos mormor Wendela Hebbe och moster Signe i Snäckviken i Södertälje. Här ett foto från Amanda Holmbergs ateljé i Södertälje 1875 när Armand är 14 år.

ett tidigare äktenskap, med till Sverige i oktober 1932. Läs hennes fascinerande levnadsödesom börjar på nästa sida.

1936 återvände Tor Bergeron till Sverige där han introducerade Bergenskolan i den svenska väderlekstjänsten. 1947 blev han professor i meteorologi i Uppsala. Installationsföreläsningen året därpå handlade om tropiska orkaner. Han gjorde åtskilliga utländska föreläsningresor tillsammans med hustrun. 1961 pensionerades han och dog 1977. Äldre Uppsalabor minns honom som en musikintresserad man med gentlemannamässigt utseende. Han tillhörde Värmlands nation och var HP (hederspamp) i Juvenalorden, hedersledamot i Orphei Drängar mm. Gösta Liljequist skriver avslutningsvis i biografen "Finally, he was a jolly good fellow, popular in social gatherings and among friends. He lived a full life."

Vilhelm Bjerknes meteorologiska institution i Bergen. Tor Bergeron syns nederst till vänster. Bilden är troligen från senare delen av 1920-talet. Så här uttalade sig Vilhelm Bjerknes själv om Bergenskolan: "I 50 år hade all världens meteorologer sett på väderlekskartor utan att upptäcka det väsentliga. Jag gav blott de rätta kartorna till de rätta unga männen, och de upptäckte snart rynkorna i Vädrets ansikte." Tor Bergeron skrev om sin lärare i en minnesartikel 1952: "Han satt ofta halva natten, ensam eller flera unga meteorologer tillsammans, och efteranalyserade dagens kartor, grubblade över eller diskuterade oväntade förlopp, som iakttagits på de efter nutida mått primitiva kartorna. Då kunde Bjerknes avbryta sitt matematiska analysarbete eller sitt författande och uppenbara sig med ögonen tindrande av förvåntan. 'Er der noen nye opdagelser i aften?'

Tor och Vera Bergeron på en avspänd bild från New Orleans 1947. I ett tillägg till Veras föredrag om sin uppväxt, som vi publicerar med början på nästa sida har hon skrivit följande: Livet tillsammans med min Tor varade i 45 år och blev för oss båda ett sagolikt lyckligt, arbetsfyllt och innehållsrikt liv. Långa perioder vistades vi utomlands, där Tor föreläste vid olika universitet jorden runt. Även musikintresset hade vi gemensamt. Tor avled den 13 juni 1977.

Fotografierna på dessa sidor och första sidan har välvilligt ställts till vårt förfogande av Veras son och Tors styvson Nils Bergeron.